

Frågor & Svar

Mammografi och bröstcancer

Screening är en undersökning av friska personer. Undersökningen görs för att kunna hitta en allvarlig sjukdom innan den känns eller märks. Screening kan användas om sjukdomen är vanlig och om det finns säkra metoder för att upptäcka och behandla sjukdomen tidigt.

Screening med mammografi

Alla kvinnor i Sverige från 40-74 år kallas regelbundet till screening för att tidigt kunna upptäcka förändringar som kan vara bröstcancer. Screening av bröstcancer görs genom en röntgenundersökning av bröstet. Det kallas mammografi.

Bröstcancer är den vanligaste typen av cancer bland kvinnor i Sverige. Det allra tidigaste stadiet av bröstcancer går bara att hitta genom mammografi. Om tumören hittas tidigt är chansen stor att kvinnan botas.

Frågor & Svar

● Varför ska jag gå på undersökning med mammografi?

Alla kvinnor i Sverige från 40-74 år kallas ungefär vartannat år till mammografi. Det är en röntgenundersökning av bröstet. Mammografi görs för att man tidigt vill hitta förändringar som kan vara bröstcancer. Mammografi är frivillig, men nästan alla som kallas väljer att komma.

● Varför ska jag delta?

Forskning under lång tid visar att kvinnor som deltar i screening har lägre dödlighet i bröstcancer än kvinnor som inte deltar.

● Räcker det att göra undersökningen en gång?

Nej, varje undersökning är viktig. Socialstyrelsen rekommenderar att du går varje gång du blir kallad till mammografi. Det är bra att gå, även om du känner dig helt frisk. En ny kallelse kommer att skickas till dig ungefär vartannat år.

● Hur går undersökningen till?

Du kommer att få svara på några frågor och du får ta av dig på överkroppen. En röntgensjuksköterska tittar om det syns några förändringar på dina bröst. Efter det röntgas ett bröst i taget. Vid undersökningen kläms ditt bröst ihop mellan två plattor under några sekunder. Undersökningen med röntgen tar cirka 5 minuter. Hela besöket tar cirka 30 minuter. Om du vill, får du ha med dig någon som sällskap. Svaret på undersökningen kommer med brev hem till dig när läkarna har tittat på röntgenbilderna.

● Är det kvinnlig personal?

Nästan alla sköterskor inom mammografin är kvinnor, men det finns också

manlig personal. Tala om i förväg om du vill att en kvinnlig sköterska ska röntga dig, så ordnar vi det.

● Kan jag gå på mammografi om jag har implantat?

Ja, det kan du. Ibland gör bröstimplantat det svårare att bedöma röntgenbilderna. Informera personalen om du har implantat.

● Kan jag gå på mammografi om jag är gravid eller om jag ammar?

Det finns inga hinder för att genomgå mammografiscreening om man är gravid eller ammar. Stråldosen vid en mammografiundersökning är så låg att det inte finns någon risk för strålning av fostret. Om man ammar kan det vara bra att amma ur bröstet före undersökningen. Man behöver inte kontakta mammografiavdelningen i förväg. Om du av olika skäl ändå vill vänta med undersökningen så ska du kontakta mammografiavdelningen för en ny undersökningstid.

● Vad betyder det om jag får hem ett svar där det står att en fullständig mammografiundersökning inte var möjlig?

En del implantat och en del sjukdomar gör att det inte är möjligt att få en bra röntgenbild. Därför är det svårt att bedöma bilderna. Om du hittar en knöl i bröstet eller får andra problem med bröstet ska du alltid kontakta sjukvården på vanligt sätt.

● Vad betyder det om jag blir kallad till en kompletterande undersökning?

Du blir kallad till en ny undersökning om de första bilderna är svåra att bedöma. Det kan också vara för att något avvikande syns på mammografin. Cirka 3 % av de som deltar i screening kallas till komplet-

terande undersökningar. Fler mammo-
grafibilder tas och du undersöks ofta
med ultraljud. Cirka 1 kvinna av 6 som
kallas till kompletterande undersökningar
har bröstcancer. Det finns mycket goda
möjligheter att bota bröstcancer som
upptäcks tidigt.

● **Vad händer om jag missar min
inbokade tid?**

Du kan alltid boka om din tid om den
inbokade tiden inte passar eller om
du har missat din tid. Kontakta din
mammografimottagning för en ny tid.

● **Varför får en del kvinnor bröstcancer?**

Det går inte att säga helt säkert varför en
person får bröstcancer. Varje år får mer
än 8 000 kvinnor i Sverige bröstcancer.
Det är ovanligt att kvinnor under 40 år blir
sjuka i bröstcancer. Genomsnittsåldern
för att få bröstcancer är över 60 år.

● **Vad kan jag göra själv för att skydda mig
mot bröstcancer?**

Genom att motionera minskar du risken
för bröstcancer. Att dricka mycket alkohol
ökar risken för att drabbas av bröstcancer.
Övervikt ökar också risken, speciellt om
övervikten kommer efter klimakteriet.
Risken att få bröstcancer ökar för kvinnor
som använder mediciner som innehåller
könshormoner, till exempel östrogen.

● **Känns det om jag har bröstcancer?**

Du kan inte alltid känna en bröstcancer
själv. Den syns dock oftast med
mammografi, som ger tydliga och
detaljerade bilder. Därför är det viktigt att
du går på mammografi.

● **Jag känner en knöl i bröstet,
kan det vara cancer?**

Alla kvinnor har knölar i bröstet och de
flesta knölar är helt ofarliga. Om du lär
känna dina bröst lär du dig hur det brukar
kännas normalt. Då är det lättare att
känna när något inte är som vanligt. Bara

en medicinsk undersökning kan avgöra
om det är cancer eller inte.

● **Jag har ont i bröstet ibland,
är det ett tecken på cancer?**

Smärta och ömhet i bröstet är inte vanliga
symtom vid bröstcancer, utan har oftast
en helt naturlig hormonell orsak.

● **Finns det några tecken på bröstcancer?**

- En knöl i bröstet
- Ändrad form på bröstet
- Indragen hud eller indragen bröstvårta
- Sår på bröstet som inte läker

● **Ska jag undersöka bröstet själv
mellan mammografiundersökningarna?**

En del kvinnor upptäcker cancer i bröstet
när de undersöker sig själva. Det är lättast
att känna nya förändringar i bröstet direkt
efter mens.

● **Påverkar bröstets storlek risken för att
drabbas av bröstcancer?**

Bröstets storlek beror på hur mycket fett
de innehåller, inte på antalet bröstkörtlar.
Cancer är lika vanligt i små bröst som i
stora bröst.

● **Är bröstcancer ärftligt?**

Endast fem till tio procent av all bröst-
cancer är ärftlig. Även om du har en nära
släkting som har haft bröstcancer så
behöver det inte betyda att det finns en
ökad risk att du kommer att få sjukdomen.

Risken att få bröstcancer ökar om du har
flera nära släktingar som haft bröstcancer.

● **Sparas mina bilder från undersökningen?**

Ja, bilder sparas för din vård och dina
uppgifter lagras i ett så kallat kvalitets-
register för utvecklingsarbete enligt
patientdatalagen. Alla personuppgifter
är skyddade enligt offentlighets- och
sekretesslagen. Vill du inte att uppgifter
sparas i kvalitetsregistret så säg till i
samband med undersökningen.

Fördelar och nackdelar med cancerscreening

Med hjälp av screening kan bröstcancer hittas tidigt. Om cancern upptäcks tidigt är chansen mycket stor att du blir botad. Fördelen med bröstcancerscreening är att färre kvinnor dör i bröstcancer.

I ett fåtal fall hittas inte sjukdomen genom screening. I andra fall kan screeningen leda till onödig oro. En del kvinnor blir kallade till kompletterande undersökningar. Det kan vara för att bilderna som togs var otydliga eller för att man misstänkte bröstcancer. De kvinnorna kan ha blivit oroliga i onödan när de har väntat på fortsatta

undersökningar, om svaret visar att de inte har cancer.

En liten del av de tumörer som hittas vid screening kommer aldrig att utvecklas till farlig cancer, men vi vet inte vilka tumörer som börjar växa. Därför behandlar vi alla tumörer. Det gör att några få kvinnor behandlas som inte behöver behandling.

Screening av en befolkning eller en del av en befolkning görs endast om det finns ett starkt vetenskapligt stöd för att fördelarna är större än nackdelarna. Bedömningen görs av Socialstyrelsen.

Om du behöver tolk eller annan hjälp

Kontakta mammografiavdelningen innan besöket om du vill ha tolk. Kontakta oss också om du har någon funktionsnedsättning och behöver hjälp.

Mer information om mammografi och screening hittar du på:

- www.1177.se/mammografi
Other languages: www.1177.se/mammo
- Du är också välkommen att ringa 1177 för rådgivning på telefon.